

ХУДОЖНЬО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТВОРЧОСТІ ОПАНАСА ЗАЛИВАХИ

Творчість Опанаса Заливахи посідає чільне місце в мистецькій скарбниці України. Аналізові його творчої спадщини і громадської діяльності присвячено наукові розвідки І. Горбачової, Б. Гориня, Д. Іванцева, М. Маричевського, Є. Сверстюка, В. Чорновола та ін. Проте художньо-методологічні ідеї митця залишилися малодослідженими. Автор пропонованої статті робить спробу певною мірою заповнити цю прогалину.

Опанас Заливаха з'явився на світ 26 листопада 1925 року в с. Гусинка Куп'янського району Харківської області в родині знатного коваля Івана. Жорстокість минулих часів зумовила загострену вразливість душі майбутнього художника. Залишилися гіркі спогади про безпідставний арешт батька, візит до нього у в'язницю та ліплення скульптури, присвяченої татові. Як згадував пізніше художник, прийшовши додому, він наколував під парканом глею і виліпив постать батька та й залишив його стояти у хаті назавжди [13]. Змалку закарбувались у пам'яті Опанаса й інші жахіття епохи, наприклад «бездиханні тіла померлих від голоду людей, що лежали по-під тинами» [11, с. 6].

Рятуючись від голодомору, батьки з Опанасом переїхали до родичів на Далекий Схід. Українців у Зеленому Клину опинилось багато, та рідномовної школи там не було. Виявляючи шану до батьківського етносу, юнак Заливаха вивчав українську мову самостійно за знайденими на горищі книжками. Його допитливість та особлива спостережливість сприяли вибору майбутньої професії. Після восьмого класу надумав здобути фах художника. Поступив до Іркутського художнього училища. Наполегливо працював над собою, багато малював. Продовжив навчання у середній художній школі Ленінградської академії мистецтв, яку евакуювали у Самарканд [12, с. 109–110].

1946 року О. Заливаха поступив на навчання до Ленінградського державного інституту живопису, скульптури, архітектури ім. І. Рєпіна Академії мистецтв СРСР. З другого курсу за поведінку, «недостойну радянського студента», — відмову прийти на зустріч з кандидатом у депутати Верховної Ради СРСР, — його відрахували з інституту [12, с. 109]. Талановитий юнак змушений був працювати вантажником, кочегаром. Заочно закінчив Ленінградське художньо-педагогічне училище — здобув спеціальність учителя образотворчого мистецтва середньої школи. Знайшов роботу в художньому фонді м. Калінінграда.

Після восьми років поневірянь О. Заливаха, за його наполяганням, 1955 року було поновлено студентом другого курсу Ленінградського державного інституту живопису, скульптури, архітектури ім. І. Рєпіна Академії мистецтв СРСР (майстерня В. Орешникова). Роки навчання в інституті стали пошуком власного мистецького стилю. Художник відвідував Ермітаж, вивчав творчість багатьох митців, захопився роботами голландського художника В. Ван-Гога, в яких відчув «розуміння кольорової плями, експресії лінії, нервово-трепетне навантаження мазка» [11, с. 7]. Дійшов висновку, що саме «філософська» творчість Гогена близька йому за способом мислення, відчуття, співзвучна з монументальним мистецтвом.

Усупереч тогочасній малярській науці студент О. Заливаха захопився абстрактним

мистецтвом [14]. Його не цікавили реалістичні зображення, хоча й вражали, скажімо, рембрантівські світлотіні на порепаних п'ятах «Блудного сина» [3]. На його думку, це завдання — для фотографа. Тим часом тоді педагоги інституту розглядали професію художника в контексті уміння правильно відобразити дійсність відповідно до вимог соціалістичного реалізму — «в діалектичному розвитку такою, якою вона повинна бути» [14]. Вершиною мистецтва вважалась творчість І. Рєпіна та художників-передвижників.

Ще студентом Опанас зрозумів, що у мистецькому творі мають відобразитися почуття художника, «вкладатися душа» [14]. Під час пленерної практики у м. Косові (1957) він захопився етнографією, духовним життям гуцулів, ґрунтовно вивчав гуцульську народну архітектуру і мистецтво — вишивку, килимарство, ткацтво; знаки-символи у різьбленні на дереві, кераміці, писанкарстві, завважуючи, що в усьому цьому «захована глибока традиція, ...щось прапрадідне, ...у чому чув духовну потребу» [6, с. 13]. На думку В. Чорновола, якраз це «зробило крутий злам у світовідчужанні художника» [18, с. 55–56].

Справді, український образотворчий фольклор став натхненником у його творчій праці. Художник О. Заливаха казав про існування генетичного коду нації та призначення митця — відтворювати безкінечний код нації, навіть якщо він «приспаний» [13], наголошував, що «справжній митець — той, що належить нації, її культурі», знаходить основу творчості в народному мистецтві [10, с. 69]. Принагідно нагадаємо, що О. Заливаха вважав принципове, досконале володіння українською мовою ознакою належної культури та інтелігентності кожної людини, нації в цілому. Мовне питання він порушив у заяві з концтабору (1967), називаючи людей, які «втратили» свою мову, «живими трупами» [7, с. 1372]. Він казав, що «бути українцем, свідомим своєї національної гідності... — обов'язок чесної людини. Зрікається свого, національного — принизливо і аморально» [7, с. 1373]. Отож маємо констатувати, що нелегкі випробування сформували в О. Заливахи патріотизм, власне упевнене бачення ролі митця в суспільстві.

За час перебування на пленері в Косові (1957) студент О. Заливаха виконав роботи «Вулиця в Косові», «Косівський базар», «Гук» та інші. А повернувшись до Ленінграда, написав полотна «Бокораші», «Софія Новгородська», «Фреска з Новгородської Софії», «На ленінградському цвинтарі», «Набережна Неви» та ін. Наступна подорож О. Заливахи Україною (1959, узбережжя Азовського моря; Чернігівщина) сприяла поглибленню його знань з етнографії та фольклору.

По закінченні Ленінградського інституту імені І. Рєпіна (1960) митця направили до Тюмені (Західний Сибір), де він працював головою художньої ради Художнього фонду і брав участь у мистецьких виставках. За «неприйнятний стиль» виконуваних ним творів його звинуватили «у перекручуванні радянської дійсності» [12, с. 110].

На запрошення прикарпатських художників М. Фіголя та П. Сопільника у грудні 1961 року О. Заливаха перебирається до м. Івано-Франківська, з 1962 — працює у майстерні Художнього фонду області; організував персональну виставку творів, яку було закрито через «занепадницькі настрої» [18, с. 58].

Ще під час навчання у класі монументального мистецтва Ленінградського інституту імені І. Рєпіна О. Заливаха зацікавився монументальною образотворчістю. Перші композиції цієї галузі створив в інтер'єрах магазину «Верховина» та кінотеатру «Кос-

мос» м. Івано-Франківська. Значущими його творами стали мозаїки «Борітеся — поборете» та «Пророк» [6, с. 22–23]. Наразі художник захоплено займався не тільки творчою, а й громадською роботою — брав участь у літературно-мистецьких заходах Києва та Львова. Як зауважував Б. Горинь, поїздки до Києва і Львова, знайомство і дружба з організаторами й активістами Клубу творчої молоді, участь 1963 року в спільному «рейді» киян і львів'ян по Карпатах — усе це сприяло становленню Опанаса Заливахи як митця і громадянина-патріота [10, с. 13].

Клуб творчої молоді був осередком спілкування не лише передових киян, а й юнацтва з різних областей України та забезпечував «відчуття спільності устремлінь, солідарності у чомусь головному, важливому.., але тільки не в тому, що є офіційним, продиктованим» [6, с. 20]. Опанас Заливаха пізніше згадував: «Там, у нашому Золотоверхому Києві... заприятелював, а пізніше здружився з тими, хто, як і я, виборсувався із завалів сипучого піску соцреалізму, шукали незамулених джерел нашого національного буття — «Хто ми, звідки і куди?». Прогресивна молодь, Алла Горська, Іван Дзюба, Іван Драч, Опанас Заливаха, Веніамін Кушнір, Євген Сверстюк, Іван Світличний, Лесь Танюк та інші, «утворили те магнетичне силове поле, до которого горнулися з усієї України ті, ...котрі пізніше в українській культурі названі були «шістдесятниками» [17, с. 164].

О. Заливаха. Ескіз вітража в фойє Київського університету імені Т. Г. Шевченка (у співавторстві з А. Горською, Л. Семикіною). 1964

О. Заливаха *Із серії «Лажерна графіка»*
(1965-1966)

О. Заливаха надавав великого значення змістові художнього твору [15]. Наголошував, що «основа справжнього мистецького твору великого лету полягає в сакральності, ...навіть митець молився і постився перед початком творчого акту... Віра, взята у чужинця, не спасає, а губить... Ще і в Шевченка зазначено: коли в своїй хаті — своя правда, і сила, і воля. А для монументального мистецтва властива символіка». Опанас Заливаха був переконаний, що в основі всього лежить філософсько-естетичне осмислення в символах себе і свого місця у Всесвіті» [17, с. 46–47].

У листах до Аліи Горської митець викладав свої міркування про походження українського мистецтва, його національне коріння, зауважував, що «народ створив прекрасні зразки декоративно-прикладного мистецтва», бо «нашим предкам було прищеплено християнство з його новими мистецькими формами», українське мистецтво «подібне на дві течії»: «дохристиянської доби — символи, ієрогліфи і т. д. (вишивка, орнаментика, різьба) і мистецтво світське — культове, його розгалуження» [18, с. 76]. Тому, на думку художника, розвиток українського мистецтва можливий за умови досконалого вивчення декоративно-ужиткового мистецтва і застосування отриманих знань, умінь і навичок у монументальних роботах. Митець тлумачив малярство в контексті «ідей української архітектури», хоча стверджував, що «кожна галузь мистецтва має свою,

«Шістдесятники» активно займалися художньо-просвітницькою, громадською діяльністю; розвивали національну культуру; «надолужували» знання з історії України, українського мистецтва, рідної мови тощо. Цікаву інформацію про той час містить спогад О. Заливахи: «Планували — мріяли про пам'ятник Кию перед київським вокзалом, оглядали місце, приміряли висоту, уявляли композицію. Планували пам'ятник України-Руси на теперішньому майдані Незалежності із семи складових частин (Сім Днів Творення)» [17, с. 165]. Загалом Опанас Заливаха був переконаний, що відродження України можливе за умови, коли «народ сповідуватиме слово Шевченка як велике Слово Пророка» [5, с. 4]. Своїм учителем вважав незабутнього Михайла Бойчука, говорив, що школа М. Бойчука — «вищий ступінь сучасного національного і соціального мистецтва», що у мистецтві «мусить бути багатство і різноманітність, взаємне розуміння, єдиний напрямок плюс висока європейська культура художника-теоретика» [17, с. 45].

тільки їй властиву сферу діяльності; вони ще й тісно пов'язані між собою» [18, с. 78].

На початку 1960-х років О. Заливаха висловлював думку про необхідність створення «нової української мистецької школи» на основі ґрунтовного вивчення орнаментальної символіки. Ця думка була співзвучна з ідеями українського маляра та скульптора О. Архипенка. Наразі художньо-методологічні ідеї О. Заливахи знайшли своє відображення в колективній монументальній композиції, виконаній 1964 року такими авторами, як Алла Горська, Опанас Заливаха, Галина Зубченко, Людмила Семикіна у вестибюлі Київського держуніверситету. Це був вітраж із зображенням Тараса Шевченка як гордого і гнівного бунтаря, який прихистив скривджену, похилену жінку — символ України, — та написом «І возвеличу малих отих рабів німих, я на сторожі коло них поставлю слово!» [12, с. 110]. Та цей унікальний мистецький витвір був по-варварськи знищений, бо нібито «заважав нормальному рухові по університетських сходах» [1, с. 12].

За «антирадянську пропаганду й агітацію» у 1965 році О. Заливаху заарештували і засудили на 5 років таборів суворого режиму із забороною малювати. Художник відбував покарання у Мордовії (концтабір № 11) як вантажник, кочегар, різноробочий, за жартами його друзів, вирішував проблему «естетичної спорідненості пензля з кочергою» [18, с. 32]. Та при цьому в'язень О. Заливаха зумів також займатися творчістю. Табірна спадщина митця — то оригінальна графіка, ескізи майбутніх творів, виконані кульковими ручками у невеличкому альбомі. Як вважає Б. Горинь, табірні твори митця — мініатюрні роботи заслуговують на особливу увагу, є високохудожніми [5, с. 4].

Відбувши строк, О. Заливаха заприятелював з діячами української еліти — журналістом В. Чорноволом, критиком І. Світличним, науковцем-психологом М. Горинем, науковим працівником Львівського музею українського мистецтва Б. Горинем, викладачами Львівського університету М. Осадчим та М. Косівим, київськими інженерами О. Мартиненком й І. Русиним та ін. За роки перебування в мордовських кадебістських душогубках в Опанаса Заливахи сформувався власний погляд на процеси світової культури та українського мистецтва. Він активно листувався з друзями. За допомогою однодумців, які надсилали бандеролі з книжками, знайомився з мистецтвознавчою і філософською літературою, розмірковував над категорією національного мислення, складав ескізи майбутніх творів. Любив спостерігати за явищами при-

О. Заливаха. *Смуток*. 1970-ті рр.

роди, птахами, небом, зорями, щоразу «мандруючи» Чумацьким шляхом до України.

У смутні часи О. Заливаха часто звертався думками до творчості мексиканських художників-монументалістів та одного із засновників української школи монументального мистецтва Михайла Бойчука, «мріяв про розквіт монументального мистецтва в Україні, його синтез із архітектурою; вболівав за творчість Алли Горської, Галини Зубченко; намалював портрет латвійського поета К. Скуенікса. В'язень О. Заливаха виготовляв художні вироби з дерева у різних техніках (інтарсії, інкрустації) з потаємним дном для передачі листів «на волю» [5, с. 5]. До речі, саме таким способом було оприлюднено заяву О. Заливахи від 5 квітня 1967 року з концтабору «Явас», у якій зазначалося, що небезпечно бути свідомим своєї національності, бо упродовж століть намагалися гнобителі знищити українську культуру, мову, але народ вистояв проти ворожої навали і його не залякати ні репресіями, ні спаленням бібліотек, ні нищенням пам'яток української культури [7, с. 1373].

Роздуми О. Заливахи базувалися на «неповторності душі нації, національного характеру її сприйняття, мислення, світобачення». Художник з душевним болем говорив, що «Україна втратила своє національне обличчя: у нас зміщені цінності, мораль. Ленін робив із людей худобу... Українці настільки розминулися з собою, що їм повертатися треба до себе. На круги своя...» [5, с. 5].

1970 року О. Заливаха повернувся до м. Івано-Франківська. Йому відмовили у працевлаштуванні до Художнього фонду та експонуванні робіт на виставках. Вдалося влаштуватися креслярем побутокмбінату. Займався художнім оформленням різних об'єктів. Деякі його твори друкували у республіканських журналах — «Мистецтво», «Вітчизна», «Зміна» та ін. Перша персональна виставка творів О. Заливахи відбулась у м. Львові (1988) за сприяння культурного товариства «Шлях». Після довгих років забуття художник постав перед глядачами як «митець широкого профілю, чутливої душі та глибокого інтелекту». Це засвідчив художник-педагог Д. Іванцев: «Він прекрасний графік і скульптор, чудовий митець-маляр різноманітного багатого діапазону вислову в творах станкового малярства та декоративних монументальних оформлень інтер'єрів» [9, с. 1].

Творчість Опанаса Заливахи «нерозривно пов'язана з рідним краєм, його природою, талановитим народом та його прадавньою історією і культурою. Вона носить на собі також відбиття життєвих переживань самого Автора» [1, с. 1]. За висновками В. Чорновола, творчість О. Заливахи можна поділити на періоди: лєнінградський (до 1960 р.); сибірський (літо 1960 р. — кінець 1961 р.); івано-франківський (1962 р. — серпень 1965 р.); івано-франківський (з 1970 р.) [18, с. 62–73]. Усі твори митця глибоко національні. Свідченням цього стала виставка у Львові, на якій було представлено: графіку («До світла», «Козак Мамай», «Пастушки» та ін.); малярство («Дзвонар», «Козацька Мадонна», «Катерина», «Чумацька вечєра», «Гуцульський ярмарок», «Берестечко», «Червона калина», «Лірник», «Щєдрість», «Пам'яті Тичини», «Доля», «Зелєні свята», «Портрет митця»); різьблення на дереві («Пам'яті Сковороди», «Сковорода», «Пластика», «Мавка»); кераміку («Праматір», «Калина», «Скажи, вітре», «Свїчник» тощо) [9, с. 1]. Твори майстра наділені філософським підтекстом [11, с. 8].

О. Заливаха виконав оригінальні оформлення інтер'єрів кав'ярень у м. Івано-Франківську («Білий камінь», «Картопляники», «Медівня», «Ватра»); організував персональні виставки в Івано-Франківську, Києві, Чернівцях. За твердженням

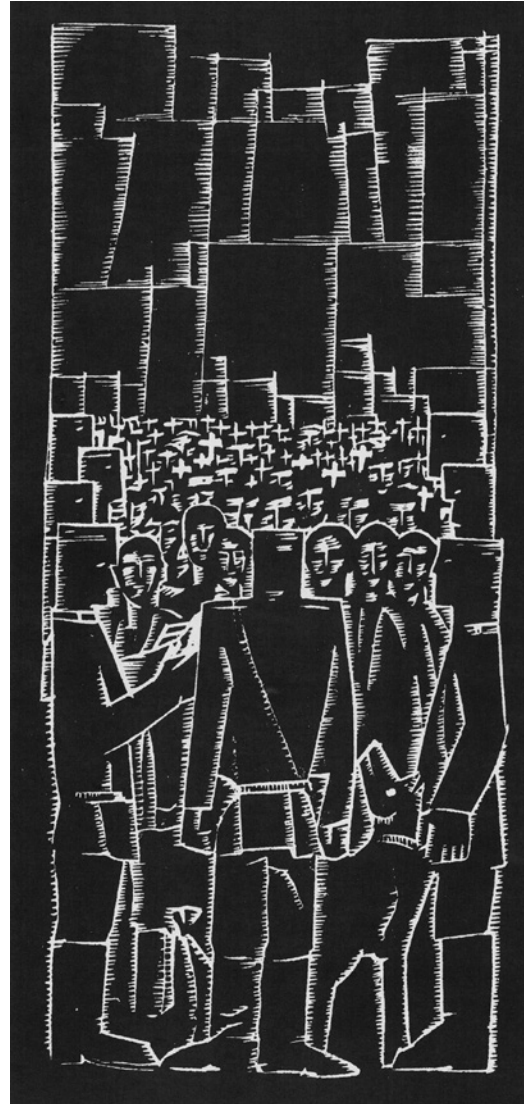
Д. Іванцева, «Опанас Заливаха, спираючись на мистців-авангардистів, особливо на М. Бойчука та О. Архипенка, через наполегливу працю над собою та вроджену інтуїцію, зумів... вповні знайти себе і своєю творчістю зробити вагомий внесок в історію сучасного українського образотворчого мистецтва» [9, с. 2].

У каталозі персональної виставки О. Заливахи в Івано-Франківську (1989) зазначено, що його твори — складні за змістом, ґрунтуються на національних традиціях [8]. У зв'язку з експонуванням персональної виставки художника у Державному музеї українського образотворчого мистецтва УРСР (Київ, 1989) фахівці підкреслювали, що в його «драматичних, гранично напружених портретних образах оживає людська трагедія — породження доби визиску. Образи виникають імпульсивно, як ланцюгова реакція спогадів і переживань» [4, с. 51]. Згодом митець експонував свої роботи на виставках у Бурштині, Калуші, Каневі, Коломиї, Косові, Надвірні, Тернополі, Харкові, Хмельницькому і за рубежом (Англія). Його твори зберігаються в українських музеях та приватних колекціях США і Канади.

Визнання О. Заливахи на державному рівні відбулося пізно. Його творчість відзначена Премією ім. Василя Стуса (1989) та Національною премією України ім. Тараса Шевченка (1995).

Загалом художник О. Заливаха — автор багатьох незаних і заборонених тем в українському образотворчому мистецтві: «Червона мара, або Привид», який бродить не лише Європою, а й світом; радянські голодомори; козаки — святі мученики; жертвовність і шляхетність українських жінок-мироносиць; в'язниці і нездоланність духу українців; несприйняття інтелектуальної задухи; протест проти бездуховності; самоусвідомлення себе і свого я; митець і суспільство тощо.

Проте по-спражньому митець О. Заливаха зреалізувався у незалежній Україні. Він організовував персональні виставки; був професором кафедри образотворчого мистецтва та дизайну Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника;

О. Заливаха

Із серії «Лажерна графіка». Діалог. 1972

художником-педагогом і наставником творчої молоді. У своїх лекціях порушував питання ролі мистецтва в житті українців, важливості формування художників за покликанням, «внутрішньою потребою». Він стверджував: «Митець є міфотворець, що проявляє себе в образній тріаді — особистість, національність, вселюдськість» [13]. На переконання О. Заливахи, добрим учителем для справжнього митця є «власне самоусвідомлення, яке передбачає не сліпе наслідування когось, а власну стежину» [13]. Для нього поняття «митець» — багатогранне. Це — «людина, яка знаходиться в гармонії з природою, самим собою (не чинить зла; не ламає гілку; не витоптує траву)» [14].

Як художник-педагог Опанас Заливаха пояснював студентам, що «малювання — лад у душі, внутрішня потреба». «Справжній митець, — наголошував він, — той, що належить нації, її культурі. Нація є тоді, коли промовляє до інших не кілограмами пшениці, а досягненнями культури» [10, с. 69]. У мистецтві, вважав художник, «необхідно зберегти дух нації». Головним завданням художньої освіти в Україні називав «виховання образного мислення через духовну культуру нації» [13]. Він багато читав, розмірковував; захоплювався філософією Гегеля, Канта, Ніцше, Ортеги-і-Гассета, Сковороди; був налаштований до філософських бесід, дискусій; приваблював до себе аудиторію слухачів. У його майстерні люди різних професій створювали перші мистецькі спроби.

О. Заливаха активно займався просвітницькою діяльністю. Так, у виступі на презентації книги «Червона тінь калини: Алла Горська: листи, спогади, статті» (1998) він наголошував, що українцям «треба виробити хребет — бути носієм національної духовності», називав недоліки у вихованні свідомого громадянина держави, зокрема зазначав, що «українці читають мало, і це наша хвороба; ми ледачі», наголошував, що у нас і досі існує «комплекс неповноцінності плюс духовне холуйство» і палко закликав бути «українцями попри все!» [2]. У 1995 році за особистий вагомий внесок у громадсько-просвітницьку діяльність на ниві українського національного відродження та збагачення національної духовної скарбниці О. Заливасі присвоєно звання Почесного члена товариства «Просвіта» та нагороджено дипломом [16].

Підсумовуючи викладене, тобто розглянувши творчо-методологічні ідеї О. Заливахи, можемо стверджувати, що ним було розроблено національну модель культурного виховання молоді, яка базувалася на ґрунтовному вивченні рідної мови, історії, філософії, релігії, народного мистецтва. Своїм творчим життям художник довів, що митець має бути патріотом рідного краю, виразником генетичного Духу нації, носієм її культури, учителем для підростаючих поколінь талановитої молоді.

1. Андрухович Ю. Право на вільний політ / Ю. Андрухович, М. Яковина // Україна. — 1989. — № 9. — С. 12–13.

2. Виступ О. Заливахи у «Просвіті» 19.03.1998 р. // Матеріали товариства «Просвіта» м. Івано-Франківська.

3. Глібчук У. Шалені вертикалі Заливахи / У. Глібчук // Українське слово. — 2001. — № 4 (3056). — С. 16.

4. Горбачова І. Презентація: Опанас Заливаха. «Портрет Василя Стуса» / І. Горбачова // Кур'єр ЮНЕСКО, 1991. — С. 51.

5. Горинь Б. Дорога до себе була дорогою до України / Б. Горинь // Час. — 2000. — № 45. — С. 4–5.

6. Горинь Б. Опанас Заливаха. Вибір шляху / Б. Горинь. — К., 1995. — 23 с.

7. Заливаха О. Заява Опанаса Заливахи з концтабору / О. Заливаха // Визвольний шлях. — 1967. — Р. XX. — С. 1372–1373.

8. Заливаха О. Каталог персональної виставки: малярство, графіка, різьблення / О. Заливаха. — Івано-Франківськ, 1989. — 24 с.
9. Іванцев Д. Творець нової сучасної мистецької дійсності: [Рукопис] / Д. Іванцев. — Івано-Франківськ, 1988. — 4 с.
10. Маричевський М. Микола Бідняк: альбом / М. Маричевський. — К.: Образотворче мистецтво, 2000. — 79 с.
11. Опанас Заливаха: живопис, графіка, різьба: Альбом-каталог / За ред. С. Остаха. — Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1996. — 39 с.
12. «Просвіта» Івано-Франківська: минуле й сучасне / За ред. В. Бойка. — Івано-Франківськ: Сіверсія, 2000. — Кн. I. — 208 с.
13. Розмова автора з О. Заливахою 11.03.2005 р.
14. Розмова автора з О. Заливахою 12.03.2005 р.
15. Сверстюк Є. Блудні сини України / Є. Сверстюк. — К., 1993. — 256 с.
16. Список почесних членів товариства «Просвіта» 12.12.1995 р. (протокол № 15) // Матеріали товариства «Просвіта» м. Івано-Франківська.
17. Червона тіль каліни: Алла Горська: листи, спогади, статті / За ред. та упоряд. О. Зарецького, М. Маричевського. — К.: Спалах ЛТД, 1996. — 240 с.
18. Чорновіл В. Лихо з розуму: Портрети двадцяти «злочинців» / В. Чорновіл. — Львів: Меморіал, 1991. — 341 с.

Анотація. У статті висвітлюються малодосліджені художньо-методологічні принципи творчості українського митця-патріота Опанаса Заливахи, репресованого радянською владою за власне розуміння ролі мистецтва в суспільстві.

Ключові слова: Опанас Заливаха, патріотизм, шістдесятники, репресії.

Аннотация. В статье освещаются малоисследованные художественно-методологические принципы творчества украинского художника-патриота Опанаса Заливахи, репрессированного советской властью за личные взгляды на роль искусства в обществе.

Ключевые слова: Опанас Заливаха, патриотизм, шестидесятники, репрессии.

Artistic-methodological principles of Opanas Zalivakha's creation.

Olena Volynska

Annotation. The article deals with scantily explored artistic-methodological principles of creation of Ukrainian artist-patriot Opanas Zalivakha, subjected to repression by soviet power for the personal looks to the role of art in society.

Key words: Opanas Zalivakha, patriotism, Sixtiers, repressions.